

Toelichting Opleidingskenmerken

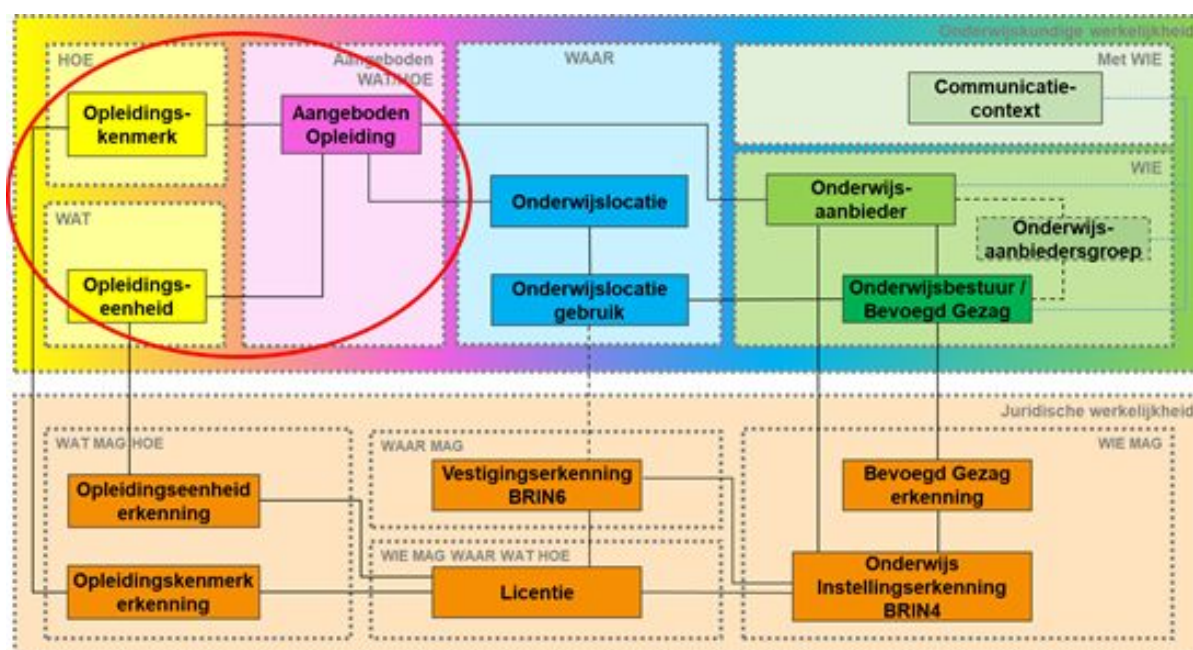
17 december 2019
versie 1.2

Inleiding

Vanuit de werkgroep RIO vo is er een waardelijst opgesteld voor Opleidingskenmerken die op 3 september 2019 is vastgesteld. Tussentijds zijn door OCW twee experimenten toegevoegd aan de waardelijst nl. *Zesjarige havo* en *pro/vmbo onderbouw*. Deze notitie licht toe wat Opleidingskenmerken zijn en wat het beoogde gebruik van deze kenmerken is.

De Waardelijst Opleidingskenmerken, een korte omschrijving en links naar bronnen waar meer achtergrondinformatie is te vinden, zal samen met deze notitie beschikbaar komen in de vorm van een excel-bestand. Daar wordt ook een bijlage aan gekoppeld waarin te zien is welke criteria zijn gehanteerd en overwegingen zijn gemaakt die geleid hebben tot het opnemen van bepaalde Opleidingskenmerken in de waardelijst, maar ook welke potentiële kenmerken uiteindelijk niet zijn gekozen en waarom.

Wat zijn Opleidingskenmerken?

RIO-model beknopt (zie voor uitleg <https://www.rio-onderwijs.nl/informatieobjecten-2>)

Onderwijsaanbieders (“scholen”) bieden opleidingen aan en verzorgen die (in RIO noemen we dat Aangeboden Opleidingen). Zo’n Aangeboden Opleiding is opgebouwd uit een WAT- en een HOE-deel. Het WAT slaat op de opleidingseenheid, een verzameling competenties (of eindtermen). Een onderwijsvolger kan voor een opleiding een diploma krijgen, waarmee hij kan aantonen dat hij beschikt over die verzameling competenties. Dat zijn vaak verzamelingen van competenties, die formeel door OCW erkend zijn. Denk daarbij bijv. aan CROHO opleidingen in het hoger onderwijs, CREBO opleidingen (kwalificaties) in het mbo en de opleidingen die door de element- en vakcodes in het vo worden gerepresenteerd.

Maar er zijn ook andere, vaak niet door OCW erkende, competenties die aan de basis kunnen staan voor het inrichten van Aangeboden Opleidingen die door onderwijsaanbieders in een onderwijsprogramma worden opgenomen. Die zijn vaak bedoeld voor het meer op maat kunnen aanbieden van het onderwijs aan leerlingen

cq studenten. Competenties waarvan het onderwijs dan ook vindt dat ze op landelijk niveau relevant zijn om te registreren en kenbaar te maken in hun aanbod en om ze te kunnen gebruiken voor beter uitgesplitste rapportages en vergelijkingen ten behoeve van onder meer het eigen beleid. Die set van competenties of onderwijsvormen worden per sector door het onderwijs zelf in RIO vastgelegd als Opleidingskenmerken (het gele HOE). De mate waarin dit gebeurt en of het nodig is zal per sector verschillen.

In het vo is er een duidelijke behoefte aan het kunnen opnemen van Opleidingskenmerken als onderdeel van de Aangeboden Opleidingen. De kenmerken die in het vo zijn geselecteerd zijn qua inhoud en doel verschillend. Sommige kenmerken zijn gericht op een pedagogisch concept waarin de Aangeboden Opleiding gegoten wordt (Dalton, Montessori, etc.), andere representeren een bepaalde verdieping van de opleiding (bijv. Technasium met een focus op techniek, TTO met een focus op tweetalig onderwijs), een doorlopende leerlijn (de leerroutes vmbo-mbo, tienerscholen) of een specifieke onderwijsaanpak voor bepaalde groepen leerlingen (ISK, Topsport Talent).

Hoewel die onderwijsvormen dus niet altijd door OCW zelf erkend zijn, zijn ze dat wel door andere instanties en is het hanteren van zo'n kenmerk door een Onderwijsaanbieder ook aan bepaalde verplichtingen gebonden. Ze zijn vaak in het maatschappelijk verkeer zeer relevant voor een leerling of student, iets wat je terugziet in het gegeven dat er certificaten worden verstrekt hiervoor. Ook bij het toezicht kunnen deze vormen een rol spelen bij het onderzoek en de beoordeling.

OCW erkent formeel wel bepaalde groepen van opleidingskenmerken. De eerste groep betreft de twee leerroutes vmbo-mbo die vanaf 1 augustus 2020 formeel van kracht zijn. Daarnaast is OCW voornemens om ook de zogeheten experimenten als Opleidingskenmerk op te voeren. Voor twee experimenten is dat reeds in de versie 1.2 van de waardelijst gebeurd.

Wat is het doel?

Het doel van het kunnen koppelen van Opleidingskenmerken aan Opleidingen in de Aangeboden Opleidingen die door een Onderwijsaanbieder wordt aangeboden en verzorgd is om onderscheid te kunnen maken tussen een Opleiding zonder Opleidingskenmerk (bijv. *havo*) en een met een Opleidingskenmerk (bijv. *havo met Technasium*). Zo kunnen die twee vormen van opleidingen gebruikt worden bij de inschrijving om ze zo van elkaar te onderscheiden in rapportages, overzichten maar ook in de publicatie van het eigen onderwijsaanbod op bijvoorbeeld schoolkeuzesites cq -gidsen (van gemeenten en andere partijen).

Bepaalde afnemers van RIO kunnen er gebruik van maken om hun processen te verbeteren. Denk onder andere aan de Inspectie van het Onderwijs die op basis van de Opleidingskenmerken waar ze nu ook al naar kijken in hun onderzoek, maar daarvoor geen goede eenduidige bron hebben, hun onderzoeksproces vooraf beter inrichten en dit dan ook gebruiken in hun bevindingen, ook al is het niet direct een onderdeel van het formele toezichtskader.

Daarnaast bieden de Opleidingskenmerken de mogelijkheid om Aangeboden Opleidingen met dezelfde kenmerken onderling met elkaar te vergelijken. Dat is voor meerdere partijen (OCW, Inspectie van het Onderwijs, de scholen zelf in het kader van Vensters) mogelijk gewenst en nuttig. Behalve dat dit het aantal administratieve handelingen die er anders voor nodig zijn drastisch zal verlagen zal ook de kwaliteit van de informatie hierdoor sterk toenemen.

Om deze laatste doelstellingen te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat de Opleidingskenmerken ook meekomen met de inschrijving van leerlingen in BRON, zodat ook de leerlingen op basis van deze Opleidingskenmerken van elkaar onderscheiden kunnen worden in de informatieproducten die mede op basis van BRON worden geleverd door DUO.

Hoe verloopt de registratie?

De lijst van Opleidingskenmerken dienen in het LAS beschikbaar gesteld te worden, zodat bij het opvoeren van een Aangeboden Opleiding, de relevante kenmerken eraan toegevoegd kunnen worden, zodat dit in de publicatie van het aanbod meegenomen kan worden en er op gezocht en gefilterd kan worden (bijv. via Scholen op de Kaart).

Een of meerdere Opleidingskenmerken kunnen in een inschrijving in BRON vanuit het LAS naast de relevante elementcode toegevoegd worden. Dit is overigens geen verplichting. Een Onderwijsaanbieder kan ervoor kiezen om geen onderscheid in de Aangeboden Opleiding te maken op basis Opleidingskenmerken en niet te registreren in het LAS of die wel registreren in het LAS ten behoeve van het kunnen publiceren van het aanbod maar niet meegeven in de inschrijving in BRON. Uiteraard vallen dan een paar mogelijke voordelen (meer verfijnde rapportagemogelijkheden op basis van de informatieproducten van DUO bijv.) voor de Onderwijsaanbieder weg. De afweging hiervoor ligt vooralsnog bij de Onderwijsaanbieder cq het overkoepelend Onderwijsbestuur zelf.

Voor de door OCW formeel erkende Opleidingskenmerken geldt dat ze verplicht in de inschrijving in BRON moeten worden opgenomen als ze voor een bepaalde leerling gelden.

Hoe wordt de lijst gepubliceerd en beheerd?

De waardelijst Opleidingskenmerken is in principe een “platte” lijst; alle kenmerken staat er naast elkaar in zonder dat er in eerste instantie een specifiek onderscheid wordt gemaakt tussen de aard en inhoud van die kenmerken. Daarnaast kunnen bepaalde kenmerken ook in aparte sublijsten worden geplaatst als ze in een bepaald proces met een bepaald doel een specifieke rol spelen. De afnemer bepaalt de inhoud van zo'n sublijst en hoe die hiermee omgaat. Denk bijvoorbeeld aan een sublijst van door OCW erkende experimenten of aan een sublijst met alle kenmerken die te maken hebben met doorlopende leerlijnen.

De lijst wordt geïmplementeerd en gebruikt in de Leerlingadministratiesystemen (LAS) en het centrale RIO Register. Ook andere partijen kunnen de lijst in hun eigen processystemen gebruiken.

Er zal vanuit de vo-sector, onder auspiciën van de VO-raad, een werkgroep worden ingericht met vertegenwoordiging uit het onderwijsveld en aangevuld met vertegenwoordigers vanuit de Inspectie en DUO die voor het beheer en onderhoud zorg zal dragen. Ondersteuning hierbij zal door Edustandaard worden verzorgd. Tot die tijd fungeert de Werkgroep RIO-vo als de beheerder, de plek waar voorstellen worden besproken en eventuele wijzigingen worden vastgesteld.

Elke onderwijsinstelling is vrij om een opleidingskenmerk in te dienen met het voorstel om die op te nemen op de waardelijst. Een aantal zaken zijn daarbij benodigd:

- Wat is de gewenste aanduiding van het kenmerk
- Wat houdt het kenmerk precies in (korte toelichting)
- Voor welke opleidingseenheden is het kenmerk te gebruiken (bijv. alleen voor havo en vwo)
- Zijn er meer onderwijsinstellingen die dit opleidingskenmerk willen gebruiken?
- Is het kenmerk al eerder ingediend (zie de Excellijst *Waardelijst Opleidingskenmerken vo, schooljaar 2019-2020, v1.2* te vinden onder andere op de [webpagina van RIO op Edustandaard](#) (onder Documentatie) en afgewezen op basis van bepaalde criteria? Zo ja, geef een onderbouwing aan waarom dit volgens u niet juist is (in dezelfde Excellijst staan ook alle criteria nader omschreven).

Het beheerproces wordt nog formeel ingericht. Tot die tijd volstaat een mail naar info@edustandaard.nl onder vermelding van 'Indienen opleidingskenmerk RIO'.

Het ingediende verzoek wordt geregistreerd in een issuelijst die openbaar wordt gepubliceerd. Bij vaststelling komt het opleidingskenmerk op de waardelijst, bij afwijzing komt het in de Excellijst met de overwegingen die daarbij gegolden hebben. De indiener krijgt in beide gevallen terugkoppeling.

De beheerprocedure incl. de tijdstippen van vaststelling van nieuwe versies wordt nog verder in 2020 uitgewerkt.

In de projectfase zal de lijst gepubliceerd worden via de [projectwebsite van Doorontwikkelen BRON](#) maar ook via de [webpagina van RIO op Edustandaard](#) waar ook de issuelijst zal worden geplaatst en waar het beheer op de lijst plaatsvindt. De lijst is zo te raadplegen voor alle partijen incl. alle onderwijsinstellingen.

Versiehistorie Waardelijst Opleidingskenmerken schooljaar 2019-2020

Versie 1.0 - 3 september 2019

De eerste versie van de waardelijst, toe te passen in het schooljaar 2019-2020, is definitief vastgesteld op 3 september 2019 door de werkgroep RIO-vo, na een openbare consultatieronde bij onder andere de Gebruikersgroep Vensters-vo en de Ketendag vo en via pre-publicatie op de [webpagina van RIO op Edustandaard](#).

Versie 1.1 - 26 november 2019

- Toevoeging van het OCW Experiment *Zesjarige havo*
- Toevoeging van twee sublijsten: *Verplicht bij BRON-inschrijving* en *OCW experimenten*

Versie 1.2 - 17 december

- Toevoeging van het OCW Experiment pro/vmbo onderbouw

NB zie voor inhoudelijke toelichting het excel-bestand *Waardelijst Opleidingskenmerken vo, schooljaar 2019-2020, v1.2*